

**ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ТУЖИЛАЧКЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА ИСТРАГУ И
ГОЊЕЊЕ РАТНИХ ЗЛОЧИНА
- 1. и 2. квартал 2022. године -**

Ревидираним Акционим планом за Поглавље 23 који је усвојила Влада Републике Србије у јулу 2020. године Тужилаштво за ратне злочине одређено је за једног од носилаца активности у потпоглављу „Правосуђе“, део „Ратни злочини“. Тачком 1.4.3.5. предвиђено је праћење спровођења Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина и у вези са тим је одређено да се надзор над спровођењем те стратегије врши путем кварталних извештаја који се достављају Републичком јавном тужилаштву. С обзиром на до сада утврђен модел извештавања сачињен је извештај за 1. и 2. квартал 2022. године:

Циљ 1 - сузбијање некажњивости ратних злочина кроз повећање ефикасности истраге и кривичног гоњења свих тешких, масовних и систематски вршених ратних злочина наведених у евиденцији догађаја ратних злочина

Повећање ефикасности рада Тужилаштва за ратне злочине

У циљу повећања ефикасности у поступању, а сходно активностима из Националне стратегије за процесуирање ратних злочина 2021.-2026., Тужилаштво је отпочело са израдом ревидиране Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина и пратећег Акционог плана. Израда ових докумената је у завршној фази.

Током 1. и 2. квартала 2022. године Тужилаштво за ратне злочине донело је 5 наредби о спровођењу, односно о проширењу истраге за догађаје са територија АП КиМ и Босне и Херцеговине.

Пред Тужилаштом за ратне злочине у току су истраге у 19 предмета против 67 лица, као и против 15 нн извршилаца. Истрага је у прекиду према 132 лица, у 28 предмета. У извештајном периоду наредбе о спровођењу истраге донете су према 7 лица за кривична дела извршена на територији Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и АП КиМ.

Током 1. и 2. квартала Тужилаштво је подигло оптужнице против 9 лица, од којих су 4 лица имала својство високорангираних учинилаца. У односу на 3 лица оптужнице су подигнуте након што је кривично гоњење преузето од Тужилаштва Босне и Херцеговине, док је 6 лица оптужено након истраге коју је спровело Тужилаштво за ратне злочине.

Током 2. квартала првостепени суд потврдио је оптужнице у два предмета у којима је истрагу спровело Тужилаштво за ратне злочине против укупно 5 лица, због кривичних дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. ст.1 КЗ СРЈ и ратни злочин против ратних заробљеника из чл. 144. КЗ СРЈ.

По оптужницама Тужилаштва за ратне злочине током 1. и 2. квартала 2022. године првостепени суд је донео три осуђујуће пресуде којима су учиниоцима изречене казне затвора у трајању од по 5, 9 и 10 година. У истом периоду Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине донело је правноснажну осуђујућу пресуду у односу на 2 лица којима су изречене казне затвора у трајању од 5 и од 14 година, док је првостепена пресуда у односу на једно лице укинута и враћена првостепеном суду на поновни поступак и одлуку.

По оптужницама Тужилаштва за ратне злочине подигнутим у претходном периоду пред Одељењем за ратне злочине Вишег суда у Београду поступак се води против 32 лица, у 16 предмета, међу којима су и предмети категорије II.

Тужилаштво за ратне злочине наставило је са учешћем у седницама Радне групе за прикупљање чињеница и доказа у расветљавању злочина над припадницима српског народа и осталих националних заједница на АП КиМ.

Интензивно се ради на реализацији и припреми спровођења активности које су у надлежности ТРЗ, а одређене су у Акционом плану који је донет уз нову Националну стратегију за процесуирање ратних злочина.

У Тужилаштву за ратне злочине формирана је *Комисија за селекцију предмета на основу критеријума приоритета* у циљу спровођења активности из ревидираног Акционог плана за поглавље 23 и Националне стратегије за процесуирање ратних злочина, а у складу са циљевима из постојеће Тужилачке стратегије која као један од основних циљева предвиђа процесуирање приоритетних случајева ратних злочина, уз одређивање критеријума за приоритизацију.

- **Примена нових технологија и метода рада**

Запослени у Тужилаштву учествовали су дана 20. априла 2022. године у обуци за коришћење антивирусне заштите, а у оквиру пројекта „ESET Endpoint Protection Advanced“ за потребе правосудних органа у Републици Србији.

Циљ – „Јачање институционалних и стручних капацитета Тужилаштва за ратне злочине“

У извештајном периоду у Тужилаштву за ратне злочине функцију заменика тужиоца обављало је 12 лица, у складу са Одлуком Државног већа тужилаца А.бр. 69/21 од 02. априла 2021. године ("Сл. гласник РС", бр 32/2021). Од постојећег броја, три заменика су упућена у Тужилаштво за ратне злочине на основу одлуке Републичког јавног тужиоца.

Планирано је да се у наредном кварталу отпочне са активностима у погледу попуњавања радног места тужилачког помоћника, у складу са активношћу 1.4.1.6. из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23.

Сачињен је нацрт измена кадровског плана за 2022. годину у погледу броја запослених на радном месту информатичара у ТРЗ. Нацрт је упућен Министарству правде и Министарству финансија.

Заменик тужиоца присуствовао је састанку дана 24. марта 2022. године у организацији Савета Европе и Правосудне академије на тему „Правилно тумачење, позивање и цитирање Европске конвенције о људским правима и праксе Европског суда за људска права у тужилачким актима“. Овај састанак од значаја је за унапређење и развијање јавнотужилачке праксе.

- **Формирање заједничких тимова Тужилаштва за ратне злочине и Службе за откривање ратних злочина (СОРЗ)**

У извештајном периоду настављена је сарадња заједничких тимова Тужилаштва и Службе за откривање ратних злочина. Састанци се редовно одржавају у складу са устаљеном динамиком на нивоу главних представника, као и на нивоу обрађивача предмета за потребе конкретних предмета.

- **Стручно усавршавање**

Крајем 2021. године Тужилаштво за ратне злочине је упутило иницијативу Правосудној академији ради организовања обука и округлих столова са циљем стручног усавршавања запослених, сагласно обавези реализације активности које су у том правцу предвиђене Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина.

Представници Тужилаштва узели су учешће у различитим облицима стручног усавршавања:

-у јануару месецу 2022. године представници Тужилаштва су учествовали у CEPOL вебинару на тему „Јачање свести о ЕМРАСТ-у“ – Европске мултидисциплинарне платформе за борбу против криминалних претњи;

-у периоду од 10. до 12. марта 2022. године представник Тужилаштва је учествовао у наставку обуке организоване од стране Министарства правде у оквиру пројекта подршке ЕУ за правду – „Подршка поглављу 23“ у Врњачкој Бањи. Обука је реализована ради унапређења начина извештавања од стране контакт тачки и унапређења знања о постојећем механизму за праћење имплементације ревидираног Акционог плана за Поглавље 23;

-представник Тужилаштва учествовао је у регионалној конференцији „Начело Ne bis in idem у кривичном поступку – међународни стандарди, национална законодавства и њихова примена“ одржаној дана 10.06.2022. године у организацији Мисије ОЕБС у Републици Србији. У конференцији су учествовали правници из Србије и суседних земаља са сличним кривичноправним системима, а теме конференције су се односиле на присутност овог института у националним кривичним законодавствима, у пракси Европског суда за људска права и у пракси уставних судова;

-Тужилаштво за ратне злочине узело је учешће у пројекту Републичког јавног тужилаштва „Успостављање јавнотужилачке праксе“;

-представник Тужилаштва је учествовао у семинару „Суђење у разумном року – домаћа примена и пракса Европског суда за људска права“. На семинару су разматрана питања права на правично суђење, примене Закона о заштити права на суђење у разумном року, европски стандарди, поступак за заштиту права, правна средства за убрзање судског поступка, пракса Европског суда за људска права и домаћих судова по питању примене наведених института;

-дана 14. априла 2022. године представник Тужилаштва учествовао је у online презентацији водича за судије и јавне тужиоце „Етички аспекти употребе друштвених мрежа“ који је израђен у оквиру заједничког пројекта Европске Уније и Савета Европе „Јачање независности и одговорности правосуђа“.

- **План истраге**

У складу са одредбама Законика о кривичном поступку, поступајући заменици тужиоца у сарадњи са Службом за откривање ратних злочина дефинишу кораке за сваки појединачни предмет у истрази, водећи рачуна о свим релевантним радњама и мерама које је потребно предузети како би истрага била спроведена што ефикасније.

- **Афирмисање примене института споразума о признању кривичног дела**

У складу са Тужилачком стратегијом, у сваком конкретном случају обавезно се разматра могућност примене института споразума о признању окривљеног, па је тако и у овом извештајном периоду Тужилаштво иницирало примену овог института и у том правцу су вођени преговори, који међутим, и поред уложеног напора, нису резултирали закључењем споразума са окривљеним лицем.

- **Обезбеђење пуне поверљивости процеса истраге**

Сходно релевантним законским одредбама и подзаконским прописима, те у складу са активношћу из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23, доследно се води рачуна о поштовању обавеза у правцу обезбеђивања тајности и поверљивости података од стране запослених у ТРЗ и врши надзор над применом закона и подзаконских аката у овој области.

Настављено је са предузимањем мера за заштиту података од неовлашћеног приступа, објављивања и сваке друге злоупотребе, у складу са Законом о заштити података о личности и другим релевантним прописима.

Финансијске истраге и одузимање имовинске користи стечене кривичним делом

Ни у овом извештајном периоду није било законских услова за покретање финансијских истрага, нити покретања поступка за трајно или привремено одузимање имовине проистекле из кривичног дела у предметима из надлежности ТРЗ.

Тужилаштво је у претходном периоду код релевантних субјеката иницирало организовање округлих столова са представницима институција које су укључене у материју ратних злочина, ради размене искустава (са јавним тужилаштвима и судовима), уз учешће међународних институција на тему финансијских истрага, а предложиће да округлом столу да свој допринос и представник Јединице за финансијске истраге, како би поделио досадашња искуства са осталим учесницима. Очекује се даља реализација ове активности.

Циљ – унапређење механизма заштите и подршке сведоцима и жртвама

- **Заштита сведока и жртва**

Заменици тужиоца за ратне злочине редовно су одржавали састанке са представницима Јединице за заштиту у циљу што ефикаснијег обављања задатака из своје надлежности.

Врши се индивидуална процена сведока и сведока оштећених и по потреби, иницира одређивање процесних и ванпроцесних мера заштите, као и њихово продужење када је то неопходно.

- **Подршка сведоцима и жртвама**

Током 1. квартала 2022. године опремљена је и стављена у функцију посебна просторија за рад Службе за информисање и подршку сведоцима и оштећенима у ТРЗ.

У складу са активностима из Националне стратегије за процесуирање ратних злочина Тужилаштво за ратне злочине је упутило предлог Тужилаштву Босне и Херцеговине у правцу разматрања закључења споразума о сарадњи у области заштите, подршке и помоћи са Тужилаштом за ратне злочине, ради подизања нивоа сарадње на виши ниво у циљу олакшања положаја и учешћа сведока и оштећених у кривичном поступку.

У наредном периоду отпочеће се са реализацијом активности у погледу израде брошуре за жртве и сведоке, у складу са обавезом предвиђеном Националном стратегијом за ратне злочине 2021.-2026.

- **Одбрана окривљеног**

Није било измена у односу на претходни квартал. У сваком предмету којим су задужени, заменици тужиоца за ратне злочине и други обрађивачи предмета, наставили су да поступају сагласно важећим прописима, поштујући претпоставку невиности, право на правично суђење и право на суђење у разумном року.

Током 1. и 2. квартала 2022. године није било поднетих захтева за покретање прекршајног поступка због постојања основа сумње да је извршен прекршај из чл. 73. Закона о јавном информисању и медијима („Претпоставка невиности – у циљу заштите људског достојанства, као и независности, угледа и непристрасности суда или другог надлежног органа, нико се у медију не сме означити учиниоцем кажњивог дела, односно огласити кривим или одговорним пре правноснажности одлуке суда“).

Циљ 4 (г) –Постизање напретка у расветљавању судбине несталих лица

- **Суђења за ратне злочине и питање несталих лица**

Путем размене обавештења и информација континуирано се одвија сарадња у конкретним предметима са Комисијом за нестала лица. Планирано је да се током наредног квартала организује састанак на нивоу главних представника Тужилаштва за ратне злочине и Комисије за нестала лица са циљем спровођења заједничких активности (у које су укључени и других државни органи) предвиђених Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина, на ком ће бити разматрана и потреба за изменом постојећег Меморандума о сарадњи закљученог 2018. године између ТРЗ и КНЛ.

Дана 14.03.2022. године представници Тужилаштва узели су учешће у конференцији за медије која је организована од стране УНДП и Комисије за нестала лица под називом „Породице не одустају у трагању за истином и правдом“.

Циљ: „Унапређење регионалне и шире међународне сарадње у области истраге и процесуирања ратних злочина“

Сарадња са Међународним резидуалним механизмом за кривичне судове (МРМКС)

Настављена је сарадња са Међународним резидуалним механизмом за кривичне судове која је обухватала заједнички рад на конкретним предметима, који је подразумевао и помоћ у кривичним поступцима, а посебно је значајна сарадња у два пренета кривична предмета у којима су оптужена високорангирана лица. У једном од тих предмета сарадња је резултирала подизањем оптужнице у децембру 2021. године

која је у извештајном периоду потврђена од надлежног суда, по којој је поступак отпочет, док је у другом таквом предмету истрага у току.

На иницијативу Главног тужиоца Механизма одржан је састанак путем видео-конференцијске везе између Тужилаштва Механизма, Тужилаштва за ратне злочине и Тужилаштва Босне и Херцеговине, везано за конкретан предмет који се односи на високорангирано војно лице, поводом кога је у претходном периоду по оптужници Тужилаштва за ратне злочине отпочет поступак пред Вишим судом у Београду, Одељењем за ратне злочине.

Представници Тужилаштва за ратне злочине и Тужилаштва Механизма састали су се 04. маја 2022. године у Београду, у склопу припрема пред редовни полугодишњи извештај који Главни тужилац Резидуалног механизма подноси Савету безбедности Уједињених нација, а теме састанка су се односиле на регионалну сарадњу и процесуирање ратних злочина у Републици Србији.

Формирана је радна група између представника Механизма и ТРЗ чији је основни задатак додатно унапређење постојеће сарадње на конкретним предметима, укључујући пружање помоћи Механизма у погледу разумевања доступних и обезбеђивања додатних доказа.

Тужилаштво је активно укључено у поступак пружања помоћи Тужилаштву Механизма везано за поступке који се воде за кривична дела која се односе на непоштовање суда и судских поступака за ратне злочине који се воде пред Међународним резидуалним механизмом за кривичне судове.

Међународном резидуалном механизму је у периоду од 01.01.2022. године закључно са 30.06.2022. године упућено 10 захтева за помоћ и на већи део захтева до сада је одговорено.

Обрађивачи предмета су наставили да, за потребе предмета у којима поступају, врше претрагу базе података путем Electronic disclosure sistem-a који омогућава директан приступ значајном делу доказног фонда Тужилаштва МРМКС.

У наредном кварталу наставиће се обука поступајућих заменика у ТРЗ која ће допринети олакшаном приступу документацији МРМКС и унапређеном поступању са преузетим подацима, те ефикаснијем коришћењу доступне базе података МРМКС.

Сарадња са Тужилаштом Механизма је у извештајном периоду подигнута на виши ниво, што произилази и из извештаја који је Главни тужилац механизма поднео Савету безбедности УН 14. јуна 2022. године у ком се наводи следеће: „Наставља се директна сарадња Тужилаштва Механизма са Тужилаштом за ратне злочине. Предузети су позитивни кораци, али изазови остају. У току су поступци у три предмета Категорије II који су, у оквиру узајамне правне помоћи, из Босне и Херцеговине прослеђени Тужилаштву за ратне злочине Републике Србије. Поред тога, Тужилаштво Механизма и даље активно сарађује с Тужилаштом за ратне злочине Србије у вези са два раније предата списа предмета који се односе на оптужене високог ранга.”

а) сарадња са Тужилаштвом БиХ и Државним одвјетништвом Републике Хрватске

У извештајном периоду регионална сарадња се одвијала путем одржавања билатералних састанака, размене захтева за помоћ, поступањем по поднетим замолницама, као и спровођењем активности поводом преузимања кривичног гоњења од Тужилаштва Босне и Херцеговине.

Састанак између представника Тужилаштва за ратне злочине и Тужилаштва Босне и Херцеговине одржан је 05. априла 2022. године, а био је посвећен раду на актуелним предметима на којима се остварује сарадња у којима је затражена међусобна помоћ у одређеним процесним радњама, као и другим темама повезаним са заједничком сарадњом у борби против некажњивости ратних злочина.

У првој половини 2022. године Тужилаштво за ратне злочине је преузело кривично гоњење од надлежних органа Босне и Херцеговине у односу на 3 лица, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ и поступак пред надлежним судом је отпочет.

Током 1.квартала Тужилаштво Босне и Херцеговине поднело је захтев за помоћ у 13 предмета. На 5 захтева је удовољено, 7 захтева се налази у раду, док 1 захтеву није удовољено. Од тога, 8 захтева представља замолнице за саслушање окривљених или испитивање сведока, од чега је удовољено на 2, док се 5 замолница налази у раду, а на 1 замолницу није удовољено.

У истом периоду Тужилаштво за ратне злочине упутило је 71 захтев за помоћ Тужилаштву Босне и Херцеговине. Поступљено је по 35 захтева, док на 36 захтева још увек није одговорено.

У 1. кварталу 2022. године Државно одвјетништво Републике Хрватске затражило је помоћ у 10 предмета. Од тога, 2 захтева представљају замолнице за саслушање. На 3 захтева је удовољено, од тога на 1 замолницу, док на 1 замолницу није одговорено. У раду се налази 6 захтева, од чега 1 замолница.

Тужилаштво за ратне злочине поднело је Државном одвјетништву Републике Хрватске 47 захтева за помоћ, од чега је поступљено по 20 захтева, док на 27 није одговорено.

Током 2.квартала Тужилаштво Босне и Херцеговине поднело је захтев за помоћ у 18 предмета. На 9 захтева је удовољено, 9 захтева се налази у раду. Од тога, 5 захтева представљају замолнице за саслушање окривљених или испитивање сведока, од чега је удовољено на 1 замолницу, док су 4 замолнице у фази обраде.

У истом периоду Тужилаштво за ратне злочине упутило је 68 захтева за помоћ Тужилаштву Босне и Херцеговине. Удовољено је на 47 захтева, док на 21 захтев још увек није одговорено.

У 2. кварталу 2022. године Државно одвјетништво Републике Хрватске је затражило помоћ у 10 предмета, од чега се 9 налази у раду док 1 захтеву није удовољено. Од тога, један предмет обухвата замолницу за саслушање и она се налази у раду.

Тужилаштво за ратне злочине поднело је Државном одвјетништву Републике Хрватске 21 захтев за помоћ, од чега је поступљено по 8 захтева, док на 13 захтева није одговорено.

С обзиром на препознату потребу за унапређењем сарадње са Државним одвјетништвом Републике Хрватске, у 2.кварталу је према том Тужилаштву упућена иницијатива за одржавање билатералног састанка. Предложене теме односе се на будуће спровођење заједничких активности у циљу унапређења ефикасности у процесуирању ратних злочина, првенствено у погледу поступања по замолницама и захтевима за помоћ, као и у циљу остваривања других облика регионалне сарадње у процесуирању ратних злочина, те успостављања сарадње између Службе за информисање и подршку ТРЗ са сродном службом у Државном одвјетништву Републике Хрватске. Чека се повратна информација од ДОРХ-а.

Отпочело се са припремама за одржавање Регионалне конференције тужилаца у циљу наставка “Палићког процеса”, а њено одржавање планирано је за крај трећег квартала 2022. године.

б) сарадња са Мисијом европске владавине права на АП КиМ – ЕУЛЕКС и Привременим институцијама самоуправе у Приштини

Као и у претходном периоду, заменици тужиоца за ратне злочине су се захтевима за помоћ обраћали ЕУЛЕКС-у у Приштини, у складу са процедурама Узајамне правне помоћи предвиђене Техничким протоколом за имплементацију ИБМ и у оквиру предмета у којима поступају. Послат је захтев у једном предмету и на исти до сада није одговорено.

Циљ “Подизање свести и унапређење односа друштва према значају процесуирања ратних злочина”

- **Транспарентност рада Тужилаштва за ратне злочине**

Информатор о раду који је доступан на интернет страници ТРЗ редовно се ажурира. Последње измене унете су у фебруару 2022. године.

Информатор је јавно доступан свим заинтересованим лицима у електронском облику, с тим што заинтересовано лице може поднети захтев и извршити увид у исти, те преузети штампану копију у просторијама Тужилаштва.

Током 1. и 2. квартала 2022. године Тужилаштво је преко овлашћеног лица наставило да благовремено одговара на упите заинтересованих лица водећи рачуна о интересима правилног вођења поступка и заштити података о личности на које се упити односе.

Портпарол тужилаштва наставио је са редовном комуникацијом са представницима медија, организацијама цивилног друштва и удружењима жртава. Као и у претходном периоду информације су медијима и заинтересованим лицима највећим делом ишле путем писаних одговора и саопштења.

Почетком првог квартала 2022. године објављен је ажурирани извештај о активностима Тужилаштва у вези кривичних оптужби у предметима ратних злочина, у складу са индикаторима резултата. У складу са досадашњом праксом, извештај обухвата ажуриране статистичке податке поводом поднетих кривичних пријава и покренутих истрага које се воде у овом Тужилаштву, као и најважније податке везане за поступак пред судом и судске одлуке по поднетим оптужницама.

Ревизија Тужилачке стратегије налази се у завршној фази. Иста ће обухватити анализу постигнутих резултата не само у спровођењу постојеће стратегије, већ и оних који су предвиђени повезаним стратешким документима. Кроз ревизију Стратегије акцендоваће се потреба и одредити активности у циљу унапређења транспарентности у раду Тужилаштва.

Саставни део стратегије чини Акциони план који ће садржати бројне активности (и оне из повезаних докумената) као и рокове за њихово спровођење, носиоце и показатеље резултата. Ово ће изискивати и доношење новог модела извештавања јавности о спровођењу Тужилачке стратегије.